

**Kvalitetsgranskning av anmälda
misshandelsbrott efter relationstyp 2019-2021**
En kvalitetsstudie inom kriminalstatistiken

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn: nbn: se: bra-1108

© Brottsförebyggande rådet 2023
Enheten för rättsstatistik

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se/

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Skattat antal anmälda brott.....	3
Felregistrering.....	3
Åtgärder	4
Inledning.....	6
Syfte.....	6
Bakgrund.....	7
Metod och material.....	14
Material.....	14
Metod.....	14
Avgränsningar	15
Resultat.....	17
Skattade nivåer och utveckling.....	17
Kvalitetsbrister i den officiella statistiken	29
Åtgärder och bedömd kvalitet fortsättningsvis	37
Bilaga 1. Konfidensintervall.....	44
Bilaga 2. Urval	46
Bilaga 3. Bortfallsanalys	47

Sammanfattning

Hösten 2021 fick Brå i uppdrag av regeringen att granska kvaliteten på statistiken över anmälda misshandelsbrott, med avseende på redovisningen av relation mellan offer och gärningsperson som infördes i statistiken 2019. Bakgrunden till uppdraget var att det hade identifierats brister i statistiken som har sin grund i hur kodningen av olika relationstyper gjorts vid registreringen av de anmälda brotten. I uppdraget ingår att göra årsvisa skattningar av nivå och utveckling av anmäld misshandel efter de olika relationstyperna samt efter kön, 2019–2021. De skattade resultaten utgör ett komplement till den officiella statistiken och publicerades i statistikrapporten över anmälda brott vid offentliggörandet av den slutliga statistiken 2022 den 30 mars 2023.

I den här promemorian redovisas resultaten från kvalitetsgranskningen. Förutom de skattade resultaten ges även en bild av omfattningen och karaktären på bristerna i registreringen av anmälda misshandelsbrott efter typ av relation, samt en bedömning av förväntad kvalitet i registreringen fortsättningsvis från och med 2022 och framåt. Därtill ges förslag på åtgärder som bör vidtas för att säkerställa kvaliteten i den redan publicerade statistiken och kommande publiceringar.

Skattat antal anmälda brott

I studien har skattade nivåer av antalet anmälda brott under perioden 2019–2021 tagits fram. Resultaten visar att antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor i parrelation har varit underskattade i den officiella statistiken under hela den studerade perioden. För misshandel mot kvinna inom släkt eller familj respektive inom annan bekantskap gäller det motsatta förhållandet. Utvecklingen av antalet anmäld misshandel mot kvinna för respektive relationstyp har därtill varit betydligt stabilare än vad som framgår i den officiella statistiken, även om skattningarna visar på både ökning och minskningar.

Sett till hela perioden visar skattningen på en uppgång på 7 procent av anmälda misshandel mot kvinna i parrelation, ökningen kan framförallt kan härledas till 2020. Även för misshandel mot kvinna inom annan bekantskap, noteras en uppgång med 17 procent under perioden, som till stor del kan kopplas till 2021. För anmälda misshandelsbrott mot kvinnor inom släkt och familj visar skattningarna istället på en minskning med 9 procent.

Även för misshandel mot man i parrelation visar skattningarna på högre nivåer jämfört med den officiella statistiken, och lägre nivåer för misshandelsbrott mot män inom annan bekantskap. För misshandel mot man inom släkt och familj är bilden annorlunda, här visar skattningarna på en högre nivå av anmälda brott 2019, som sedan övergår till lägre nivåer 2020–2021, jämfört med den officiella statistiken.

Vid misshandel mot man är utvecklingen av den skattade statistiken för respektive relationstyp också mer stabil än vad som framgår av den officiella statistiken. Liksom för motsvarande misshandelsbrott mot kvinnor visar skattningarna av anmäld misshandel mot man i parrelation på en tydlig uppgång mellan 2019 och 2020. Sammantaget har de anmälda misshandelsbrotten mot män i parrelation enligt skattningarna ökat med 29 procent under hela perioden. En uppgång kan även noteras för misshandel mot män inom familj och släkt enligt skattningarna. Det rör sig dock en svagare uppgång, med 6 procent, under perioden. För misshandel mot man inom annan bekantskap visar skattningarna istället på en liten nedåtgång, och för denna relationstyp noteras även att den ganska väl följer utvecklingen av den redovisade officiella statistiken om än på lägre nivåer. dra säkra slutsatser kring den eventuella inverkan av pandemin på utvecklingen.

Felregistrering

Underskattningen av anmälda misshandelsbrott i parrelation beror på att brotten felaktigt har registrerats som andra typer av relationer. Det i sin tur har föranlett att misshandel inom släkt eller familj och inom annan bekantskap är överskattade i den officiella statistiken. I granskningen har det inte framkommit några entydiga mönster kring varför det brister i registreringen av anmälda misshandelsbrotten efter relationstyp. Med tanke på den betydande felkodningen är bedömningen att det generellt sett verkar finnas bristande kunskaper om brottskodernas definitioner och hur de ska tillämpas.

Åtgärder

Som statistikansvarig myndighet har Brå ett ansvar att säkerställa att uppgifterna i den officiella statistiken håller tillräcklig kvalitet. I ansvaret ingår att bland annat att verka för att för att viktiga kvalitetsaspekter genomlys och eventuella brister förbättras.

Resultaten av kvalitetsgranskningen visar att det finns brister i den officiella statistiken över anmälda misshandelsbrott efter relationstyp. Bristerna har

minskat, men bedömningen är de fortfarande är av den omfattningen att det finns en risk för att statistik användare drar felaktiga slutsatser om de anmälda misshandelsbrottens nivå och utveckling.

Brås förslag på lämplig åtgärd för att för att undvika spridning av de bristande uppgifterna och därmed minimera risken för att misstolkningar är att slå ihop redovisningen av de tre aktuella relationstyperna till en kategori, *misshandel av bekant*, i den publicerade statistiken för 2019–2021. Eftersom den officiella statistiken över misshandelsbrott efter relationstyp 2022 inte uppvisar några tydliga tecken på förbättrad kvalitet, föreslås åtgärden även gälla för fortsatta statistikpubliceringar, och fram till att en eventuell förbättring i resultaten har kunnat observerats, granskats och verifierats.

Uppgifter som rör relationen mellan offer och förövare vid våldsbrott är mycket efterfrågade både internationellt och nationellt, bland annat används de för att följa upp de jämställdhetspolitiska målen. Det samma gäller även statistiken över anmälda misshandelsbrott efter relationstyp. Att inte offentliggöra någon statistik alls över misshandel mot kvinna respektive man efter relationstyp skulle således innebära ett väsentligt informationsbortfall för statistikens användare. Förslaget är därför att även fortsättningsvis tillhandahålla nationella uppgifter om anmäld misshandel efter relationstyp i årsrapporten för den slutliga statistiken. Genom att begränsa redovisningen av de anmälda misshandelsbrotten mot kvinna och man till den årliga rapporten har Brå möjlighet att ge adekvata tolkningsstöd i direkt koppling till statistiken.

Inledning

Det finns ett stort samhällsintresse, och således ett intresse bland många av den officiella statistikens användargrupper både nationellt och internationellt, att följa utvecklingen av mäns våld mot kvinnor. Trots att en stor del av våldet inte polisanmäls utgör statistiken över anmälda misshandelsbrott en viktig källa för uppföljningen av arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Detta genom att statistiken beskriver omfattningen och karaktären av den del av våldet som kommer till rättsväsendets kännedom. En central grunduppgift i statistiken utgörs av den brottskod som registreras på anmälan. Brottskoden anger vilken typ av brott som har anmälts och är således avgörande för hur en händelse som anmälts till polisen redovisas i statistiken.

Tidigare analyser av Brå visar att det finns kvalitetsbrister i redovisningen av relationstypen mellan brottsoffer och förövare vid anmälda misshandelsbrott i statistiken, som har sin grund i hur registreringen av brottskoder görs. Bristerna sammanfaller med en revidering av brottskoderna för misshandelsbrott som infördes 2019. Brå har därför fått i uppdrag av regeringen att göra en fördjupad kvalitetsgranskning av anmälda misshandelsbrott för åren 2019–2021. Syftet är att kunna publicera tillförlitliga skattningar av nivån och utvecklingen av anmälda misshandelsbrott, för att statistiken på ett bättre sätt ska kunna användas vid uppföljning av arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) den 30 mars 2023. I den här promemorian redovisas resultaten från kvalitetsgranskningen.

Syfte

De identifierade kvalitetsbristerna i statistiken har inneburit att det inte är möjligt att på ett tillförlitligt sätt följa nivån och utvecklingen av anmälda misshandelsbrott uppdelat efter relationstyperna som infördes 2019. Granskningens huvudsyfte är således att ta fram årsvisa skattningar av antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor respektive män 2019–2021, indelat efter relationstyperna parrelation, familj- och släkt samt annan bekantskap. Skattningarna ska komplettera den officiella statistiken samt kunna användas för att göra tillförlitliga bedömningar av de anmälda brottsnivå och utveckling under perioden.

Vid sidan av skattningar av antal anmälda misshandelsbrott efter relationstyp syftar den här studien till att granska brottskodningen av

misshandelsbrotten samt redogöra för felkodningens omfattning och karaktär. I studien ingår även att göra en bedömning av vilken kvalitet statistiken uppdelat på relation fortsatt förväntas hålla, det vill säga 2022 och framåt. Det ingår också att föreslå eventuella åtgärder för den redan offentliggjorda statistiken, samt för kommande publiceringar.

Studiens resultat kan användas som underlag för dialog med berörda myndigheter kring kvalitetshöjande åtgärder rörande registreringen av brott. Målsättningen är att öka kvaliteten i anmälningsstatistiken så att den på ett bättre sätt ska kunna användas vid uppföljningen av arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Frågeställningar

Med utgångspunkt i uppdraget och dess syfte har Brå formulerat följande frågeställningar till grund för uppföljningen:

1. Hur hade nivån och utvecklingen av anmälda brott om misshandel mot kvinna respektive man av bekant uppdelat på relationstyperna sett ut under respektive år 2019–2021 om registreringen av brottskod gjorts mer korrekt?
2. Hur omfattande är felregistreringen av brottskod inom de olika relationstyperna för respektive år 2019–2021?
3. Vilken karaktär har felregistreringen av brottskod inom de olika relationstyperna för respektive år 2019–2021?
4. Finns det skäl att vidta ytterligare åtgärder i den redan publicerade statistiken för att minimera misstolkning och felanvändning av resultaten, och i så fall, vilka åtgärder är lämpliga?
5. Vilken kvalitet bedöms kodningen av anmäld misshandel efter relationstyp hålla 2022? Om kvaliteten bedöms vara fortsatt bristfällig, hur bör det omhändertas i redovisningen?

Bakgrund

Den 1 januari 2019 implementerades en större revidering av brottskoderna som används för att registrera misshandel mot vuxna kvinnor och män, med syftet att anpassa statistiken till EU-standard (ICCS)¹, men också för att möta behov hos de registrerade myndigheterna inom rättsväsendet. Enligt den klassificeringsstandard (ICCS) som gäller för rapportering av uppgifter till den europeiska statistiken, och flertalet andra internationella organ², ska

¹ Klassifikationssystemet *International Crime Classification System* (ICCS).

² Där ibland *European Institute for gender equality* (EIGE) och *United Nations Office for Drugs and Crime* (UNODC).

offer-förövarrelationer indelas i sex kategorier; *Intimate partner, Family member, Friend/acquaintance, Colleague/business or work relationship, Authority/care relationship, Other perpetrator known to the victim* samt *Perpetrator unknown to the victim*.

För att hålla nere antalet nya brottskoder beslutade dock Brå, i samråd med berörda myndigheter, att separata brottskoder endast skulle tas fram för de förstnämnda relationstyperna i det europeiska klassifikationssystemet, och att övriga relationstyper avseende bekanta skulle samlas i en gemensam kategori. Brottskoder för kategorin okänd gärningsperson fanns sedan tidigare.

Revideringen innebar konkret att två nya relationstyper infördes i brottskoderna för att ytterligare specificera relationerna inom den övergripande kategorin misshandel av bekant gärningsperson. För relationstypen nära relation, där det fanns brottskoder för misshandel sedan tidigare, innebar revideringen dock ingen förändring i sak eftersom definitionen förblev oförändrad. Däremot förändrades dock nomenklaturen för dessa brottskoder, vilket innebar att misshandel i nära relation kom att benämnas som misshandel i närstående parrelation.

Indelningen av anmälda brott om misshandel mot personer som är 18 år eller äldre ska således kodas efter tre olika typer av relationer om brottsoffer och gärningsperson är bekanta med varandra.³ Om brottsoffer och gärningsperson inte känner till varandra eller inte känner till varandra mer än till namn och utseende kodas relationen som *obekant*. De tre olika relationerna där brottsoffer och gärningsperson är bekanta med varandra, och som ingår i den här studien, definieras som följer:

- *Är eller har varit närstående genom parrelation*: Pågående eller tidigare relation genom äktenskap, sambo, särbo (med eller utan gemensamma barn), eller flickvän-/pojkvänrelation⁴.
- *Är eller har varit närstående genom släktskap eller familj*: Relation genom blodsband, adoption eller annan släktskap- och familjerelation (ej parrelation). Exempelvis föräldrar/föräldrars partner, barn/partners barn, syskon/syskons partner eller annat släktskap.

³ Se även publikationen Klassificering av brott www.bra.se

⁴ I klassifikationssystemet *International Crime Classification System* (ICCS) ingår pojkvän/flickvän i kategorin *Intimate Partner (IPV)*: "Current or former spouse or intimate partner (cohabitating or non-cohabitating partner) or boyfriend/girlfriend".

- *Är eller har varit bekanta genom annan slags relation:* Annan relation än närstående genom parrelation eller släktskap/familj. Exempelvis vänskap, umgänge i samma vänkrets, kollegor, lärare–elev, läkare–patient eller annan relation som innebär att man känner varandra till mer än bara namn och utseende.

Markanta men förväntade förändringar i statistiken över misshandel efter relationstyp 2019

Efter införandet av dessa förändringar i januari 2019, noterades en tydlig minskning av antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinna i närstående parrelation. Anmälningarna minskade med cirka 36 procent (–4 800 brott). Samtidigt registrerades drygt 6 000 brott med den nya brottskoden för misshandel mot kvinna av närstående genom släktskap eller familj. Cirka 7 300 brott registrerades med den nya brottskoden för misshandel mot kvinna av bekant person annan än närstående. Dessa två nya indelningar är en uppdelning av den tidigare redovisningen av misshandelsbrott som ej sker i parrelation, och utgjorde en ökning med cirka 41 procent (+4 000 brott) jämfört med året innan, 2018.

Därmed var det totala antalet anmälda brott mot kvinna av bekant, det vill säga vid sammanslagning av de tre olika relationstyperna, ungefär den samma som 2018. En motsvarande utveckling märktes även för misshandelsbrotten mot män. Nivåerna för anmäld misshandel av bekant mot män är dock betydligt lägre.

Resultatet bedömdes vara en förväntad effekt av en överflyttning från koden i närstående parrelation till de nya koderna för misshandel av närstående genom släktskap eller familj respektive misshandel inom annan bekantskap. I bedömningen togs även hänsyn till en tidigare kvalitetsstudie från 2012 som visat att misshandel av närstående genom släktskap eller familj, i viss omfattning, felaktigt registrerats som nära parrelation.⁵ Att nivåförändringarna därtill inträdde direkt efter att de nya koderna infördes 2019 och därefter låg på förhållandevis jämna nivåer under resten av året, gav ytterligare stöd för bedömningen.

Kraftig ökning i statistiken under första halvåret 2020

Efter den inledande minskningen var som sagt nivån relativt jämn under 2019. Därefter kom antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinna i parrelation att öka påtagligt i statistiken i februari 2020 och därefter

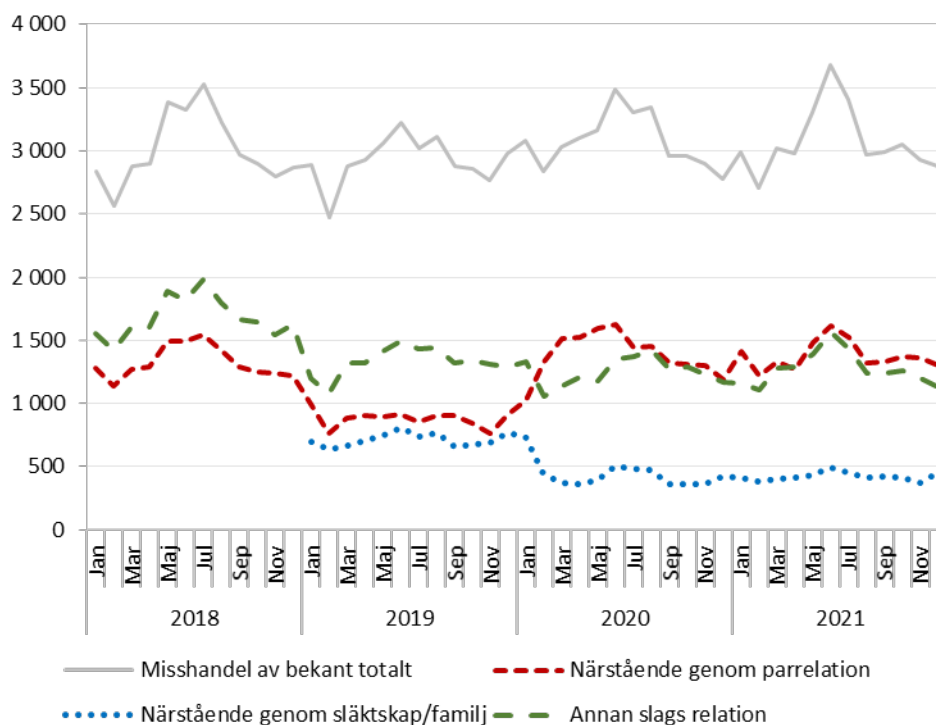
⁵ Se Kvalitetsstudie 1 Användningen av brottskoder. <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2012-09-10-anvandningen-av-brottskoder.html?lang=sv>

kontinuerligt de följande månaderna. Under det första halvåret 2020 (januari-juni) ökade det totala antalet sådana brott med 57 procent (cirka +2 500 brott).

Anmälda misshandelsbrott i närstående parrelation ökade alltså påtagligt i början av året. Samtidigt noterades minskningar av anmälda brott både av misshandel av närstående genom släktskap eller familj och av bekant genom annan relation, i nästan samma omfattning. Under det första halvåret minskade misshandel genom släktskap eller familj med 54 procent (cirka - 1 200 brott), och för misshandel av bekanta genom annan relation med 19 procent (cirka -650 brott).

Sammantaget skedde det under de sex första månaderna 2020 således inte någon större ökning av det totala antalet anmälda brott om misshandel mot kvinna av bekant (6 procent eller cirka +650 brott). Under perioden märktes motsvarande utveckling även för misshandelsbrott mot män. Se utvecklingen för anmälda misshandelsbrott totalt samt efter relationstyperna i Figur 1 nedan.

Den kraftiga ökningen av de anmälda misshandelsbrotten mot kvinna i parrelation pågick samtidigt som pandemins inträde kom att prägla samhället med rekommendationer om social distansering och distansarbete med mera. Det låg därmed nära till hands att tolka den påtagliga ökningen av de anmälda brotten i parrelation som ett utslag av en ökad utsatthet för våld i hemmet till följd av pandemisituationen. Mot bakgrund av att ökningen påbörjades redan i februari 2020, det vill säga före pandemin, och sammanföll med minskningar för andra relationstyper, fanns det dock indikationer på att ökningen kunde ha andra orsaker som behövde tas med i tolkningen av statistiken.



Figur 1. Antal anmälda misshandelsbrott mot vuxna personer (18 år och äldre) där brottsoffer och gärningsperson haft en relation (varit bekanta mer än till namn eller utseende), totalt samt uppdelat efter relationstyper, månadsvis 2018–2021.

Ökningen sammanföll med driftsättning av nya funktioner i Durtvå

Brå inledde en utredning tillsammans med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten kring olika tänkbara orsaker till den påtagliga ökningen av misshandel i parrelation i statistiken över anmälda brott 2020. I det arbetet identifierades det att det ökande antalet anmälda brott i närstående parrelation sammanföll med en driftsättning av nya funktioner i polisens ärendehanteringssystem (Durtvå) i februari 2020. Det identifierades också att den tydliga ökningen återfanns i alla regioner, om än till olika omfattning, vilket styrkte antagandet att orsakerna fanns att söka i det nationella ärendehanteringssystemet.

Framförallt infördes en funktion för registrering av juridisk information (JIF), vilket innebär att polisen utöver brottskoden även ska registrera strukturerad juridisk information för varje anmält brott i Durtvå. De nya funktionerna medförde förändringar i hur användarna söker ut och väljer brottskod vid registreringen, jämfört med tidigare. I samband med införandet uppdagades det också att nomenklaturförändringen av brottskoderna för misshandel i närstående parrelation inte hade införts i Durtvå vid

implementeringen i januari 2019, vilket innebar att koden under hela 2019 benämns med det tidigare namnet (*av bekant, är eller har varit gift, sambo, särbo, flickvän/pojkvän eller har gemensamma barn*), istället för *av närstående genom parrelation*.

Som nämnts ovan var dock definitionen den samma som tidigare och borde således inte ha påverkat registreringen, men namnet skulle kunna ha viss effekt vid utsökningen av brottskod i systemet. Även om dessa båda faktum inte logiskt helt förklarar förändringen i statistiken, har de troligtvis påverkat registreringsbeteendet av misshandelsbrotten, inom Polisen.

Resultat från tidigare kvalitetsgranskning

Brå genomförde under 2020 en mindre kvalitetsgranskning. Syftet var att försöka klarlägga i vilken mån den kraftiga ökningen av anmälda misshandelsbrott i parrelation under våren 2020 påverkades av ett förändrat registreringsbeteende inom Polisen till följd av de nya funktionerna i Durtvå. Brå granskade då ett urval av registrerade misshandelsbrott mot kvinna i parrelation, inom släkt eller familj samt inom annan bekantskap, under de första fem månaderna 2019 respektive 2020. I granskningen gjordes först en kontroll av om brotten i urvalet av anmälningarna under de två perioderna sammantaget hade registrerats med korrekt brottskod, i förhållande till informationen i händelsebeskrivningen (fritexten) i anmälan. Därefter gjordes en bedömning av vilken brottskod som annars borde ha använts.

Det sammantagna resultatet visade ett ganska entydigt mönster. Av de misshandelsbrott som registrerats under relationstypen *närstående genom släktskap eller familj* 2019 var bedömningen att över hälften (57 %) borde ha registrerats som brott i parrelation, och en mindre andel (1 %) som annan relation. Ett liknande mönster kan ses för relationstypen *annan bekantskap* där nästan en tredjedel (30 %) av brotten bedömdes utgöras av brott i parrelation och 6 procent brott av närstående genom släktskap eller familj. Endast i enstaka fall (0,8 %) gjordes bedömningen att brotten i parrelation borde ha registrerats under en annan typ av relation.

Indikationer på förbättrad kvalitet på kodningen

Resultaten visade även att kvaliteten på registreringen av brotten hade varierat ganska mycket från månad till månad. Men framför allt hade kvaliteten i kodningen förbättrats under perioden, men bedömningen var att nivån för anmälda misshandelsbrott i parrelation fortfarande var underskattad i statistiken. För samtliga tre brottstyper sågs ett skifte till en bättre kodningskvalitet under just februari–mars 2020, i samband med att polisen lanserade det nya användargränssnittet för anmälningsupptagning i

Durtvå. Resultaten av granskningsstudien visade således att ökningen av misshandel i parrelation i statistiken i början av 2020, åtminstone delvis, är ett resultat av en mer korrekt registrering av brottskoderna för misshandel mot kvinna. Detsamma gäller minskningen av anmälda misshandelsbrott inom släkt eller familj vid samma tidpunkt, se Figur 1 ovan.

Eftersom de fritexter som användes i granskningen omfattade ett stort internt bortfall finns det dock en viss osäkerhet kring resultaten och bedömningen av felkodningen. Bedömningen är att resultaten därmed inte håller för att göra tillförlitliga skattningar av hur många misshandelsbrott som har anmälts av respektive relationstyp i den officiella statistiken. Mot denna bakgrund initierades denna mer ingående kvalitetsgranskning.

Metod och material

För att kunna ta fram tillförlitliga skattningar och dra säkrare slutsatser om nivån och utvecklingen för de anmälda misshandelsbrotten har Brå genomfört den här fördjupade studien av ett urval anmälda brott under perioden 2019–2021. På grund av det interna bortfallet i Brås grunduppgifter, framförallt i anmälans händelsebeskrivning, har det även varit nödvändigt att samla in kompletterande material om misshandelsärendena.

Material

De data som har använts i studien omfattar uppgifter om anmälda misshandelsbrott som dels är hämtade ur Brås egen statistikdatabas, dels från Polisen för att komplettera den information som finns i statistikdatabasen. I statistikdatabasen finns strukturerade uppgifter som registreras på polisanmälan så som brottskod, men även händelsebeskrivningen i fritext. Det kompletterande underlag som samlats in är bland annat papperskopior på förhörprotokoll med målsägande och med den misstänkta personen, där uppgifter om typ av relation oftast framkommit. Se bilaga 2 för urvalsplan.

Metod

En genomgång av samtliga ärenden har genomförts och i och med det en bedömning om huruvida den registrerade brottskoden är korrekt samt vilken brottskod som borde ha valts istället om den inte är det. I genomgången har bedömningen av brottskoden i första hand gjorts mot anmälans händelsebeskrivning (fritexten). För de ärenden där händelsebeskrivningen inte har gett tillräcklig information om relationstyp har bedömningen gjorts mot insamlat kompletterande material från Polismyndigheten, främst i form av förhörprotokoll med målsägande och den misstänkta personen. Under genomgången av ärendena och bedömningen, har det gjorts en dubbelkodning av ett systematiskt urval (10%) av brotten för att säkerställa kvaliteten i bedömningen. Därefter har resultaten av genomgången analyserats, utifrån felfrekvens och felens karaktär. En bortfallsanalys samt statistiska skattningar av de årsvisa nivåerna har genomförts, för respektive kön och relationstyp. Utifrån analyserna har sedan en bedömning gjorts av utvecklingen av de anmälda brotten under perioden, den fortsatta kvaliteten på kodningen av brotten samt behovet av eventuella åtgärder i den redan offentliggjorda och kommande statistiken. Se bilaga 2 för urvalsplan.

Statistiska skattningar

Skattningarna har genomförts på följande vis: En punktskattning för respektive år, kön och relationstyp har gjorts genom att först skatta andelen av alla anmälda misshandelsbrott med bekant gärningsperson per år och kön som hör till respektive relationstyp. Dessa andelar har sedan multiplicerats med det totala antalet anmälda misshandelsbrott med bekant gärningsperson i statistiken per år och kön för att komma fram till väntevärdesriktiga punktskattningar av antalen för varje relationstyp. För att kunna bedöma osäkerheten i dessa punktskattningar har även 95-procentiga konfidensintervall beräknats.

Urvalsstorlekarna har fördelats efter det förväntade utfallet, baserat på den kvalitetsgranskning som Brå genomförde 2020 (se bilaga 2 för urvalsplan.). Det innebar bland annat att ett mindre urval gjordes för brott som registrerats som närstående i parrelation, vilka förväntades vara korrekt brottskodade. I urvalet förekom dock en felaktig kodning av brott gällande misshandel mot kvinna i närstående parrelation 2020 som bedömdes som misshandel av annan bekant. I punktskattningarna har det oväntade felet ignorerats, eftersom det hade haft en orimligt stor inverkan på skattningarna, vilket hade givit en missvisande skattning av nivån för misshandel av annan bekant 2020.

Avgränsningar

På grund av begränsade resurser har studien avgränsats till åren när de nya indelningarna har tillämpats, samt till brotten under den övergripande kategorin misshandel av bekant. Även om det är av intresse att granska andra brottstyper med samma indelning samt relationstypen *obekant* finns det idag inga indikationer på att dessa brottstyper eller indelningar är behäftade med lika omfattande brister. Granskningen av kvaliteten av de anmälda brotten gäller de registrerade brottskoderna. Studien omfattar således inte en granskning av riktigheten i själva händelsebeskrivningen.

Studien omfattar inte heller rättning av grunddata i Brås statistikdatabas eftersom det skulle kräva en genomgång och korrigeringar av flera tusen ärenden, vilket bedöms vara en alltför komplex och omfattande åtgärd. Därmed kommer inte heller uppgifterna i de Excel tabeller som har tagits fram baserat på grunddata inom ramen för den officiella statistiken att kunna korrigeras. Urvalsstorleken för granskningen har anpassats för att möjliggöra årsvisa skattningar av nivån på de anmälda misshandelsbrotten efter kön och de tre relationstyperna under gruppen *bekant* gärningsperson i riket. Urvalsstorleken har också anpassats till vad som är möjligt att hinna

studera med tillgängliga resurser. Av detta skäl omfattar granskningen inte heller skattningar på regional eller kommunal nivå.

Resultat

Resultaten redovisas i tre delar. Först redovisas de skattade nivåerna och utvecklingen för misshandelsbrotten, samt en jämförelse med den officiella statistiken⁶. Därefter redovisas felfrekvenserna i registreringen av brottskod samt karaktären på felen. Slutligen redogörs för de åtgärder som bedöms vara nödvändiga för att minimera misstolkning och felanvändning av den officiella statistiken.

Relationstyperna kommer för enkelhetens skull fortsättningsvis att benämnas: *parrelation, släkt eller familj* samt *annan bekantskap*. Se bakgrundsbeskrivningen i inledningen ovan för kompletta benämningar och definitioner. Punktskattningarna är gjorda med 95-procentiga konfidensintervall, vilket betyder att det sanna värdet med stor sannolikhet finns inom konfidensintervallet. Notera att resultaten alltid gäller den anmälda brottsligheten, vilket inte ska förväxlas med den faktiska brottsligheten gällande misshandel.

Skattade nivåer och utveckling

Nedan redovisas hur statistiken över anmälda misshandelsbrott mot kvinna efter de tre olika relationstyperna 2019–2021 hade sett ut om registreringen av brottskod hade gjorts mer korrekt. Därefter följer motsvarande redovisning för anmäld misshandel mot man. Avsnittet avslutas med en sammanfattning och bedömning av utvecklingen för misshandelsbrotten mot kvinna respektive man efter relationstyperna under perioden. Därmed besvaras den första frågeställningen.

- Hur hade nivån och utvecklingen av anmälda brott om misshandel mot kvinna respektive man av bekant uppdelat på relationstyperna sett ut under respektive år 2019–2021 om registreringen av brottskod gjorts mer korrekt?

Skattad statistik över misshandel mot kvinna

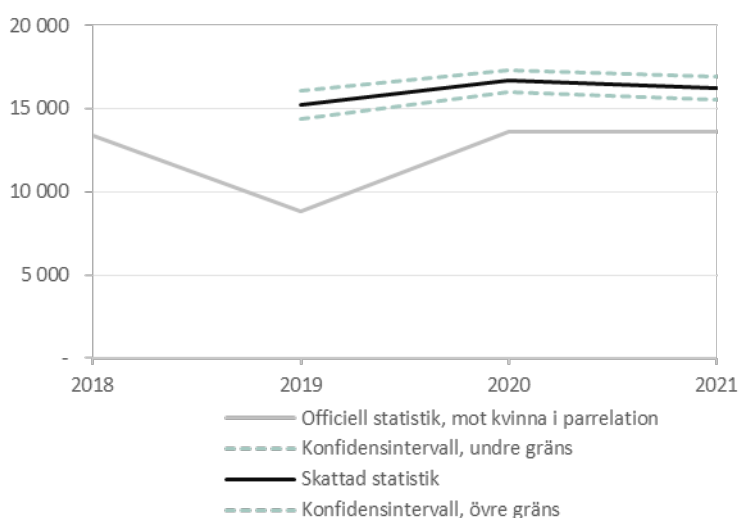
Resultaten nedan gäller den skattade nivån och utvecklingen av anmälda misshandelsbrott mot kvinnor (18 år eller äldre) 2019–2021, redovisat efter de tre olika typerna av relation mellan brottsoffer och gärningsperson.

⁶ Med officiell statistik avses den officiella statistiken gällande anmäld misshandel efter relationstyp, som offentliggjorts årligen 2019–2021. Vid offentliggörandet av den officiella statistiken över anmälda brott 2022 har uppgifterna i den årliga statistikrapporten kompletterats med de skattade nivåerna som den här kvalitetsstudien har tagit fram.

Skattad nivå för anmäld misshandel mot kvinna i parrelation

Misshandel mot kvinnor i parrelation är den relationstyp där det anmäls flest misshandelsbrott mot kvinnor. Det skattade antalet misshandelsbrott mot kvinna i parrelation under perioden varierade mellan 15 236 och 16 232. Utvecklingen av det skattade antalet brott under de tre åren visar på en ökning med 9 procent (1 447 brott) mellan 2019 och 2020. Under 2021 minskade nivån något, med 3 procent (451 brott). Sett till hela perioden 2019–2021 uppskattas de anmälda misshandelsbrotten mot kvinna i parrelation ha ökat med 7 procent (996 brott). Se Figur 2. Sammantaget visar skattningarna på en betydligt högre och jämnare nivå av antalet anmälda brott under perioden än i den officiella statistiken.

Skattningarna styrker att den markanta nedgången i den officiella statistiken 2019, med stor sannolikhet inte ger en helt korrekt bild av den faktiska utvecklingen av de anmälda brotten, utan snarare kan kopplas samman med brister i registreringen av brottskod för de anmälda brotten.



Figur 2. Anmälda misshandelsbrott mot kvinna 18 år och äldre i parrelation, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall 2019–2021, samt utvecklingen för officiell statistik 2018–2021.

Som nämnts ovan ingår inte statistiken för 2018 i kvalitetsgranskningen. Däremot redovisas året i figur 2 för att illustrera nivån och utvecklingen av den officiella statistiken över misshandel mot kvinna i parrelation. Eftersom uppgifterna för 2018 inte har granskats är utvecklingen svår att bedöma. Om man dock antar att nivån 2018 var underskattad i samma utsträckning som statistiken varit 2020–2021 torde utvecklingen mellan 2018 och 2019 ha varit relativt stabil.

De skattade nivåerna jämfört med officiell statistik

Under perioden 2019–2021 har det skattade antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor i parrelation legat på högre nivåer än vad som redovisats i den officiella statistiken. Den skattade nivån var markant högre (+ 73 %) 2019, eftersom nivån i den officiella statistiken utmärkte sig som särskilt låg, i jämförelse med nivåerna 2020–2021, se Tabell 1.

Tabell 1. Anmälda misshandelsbrott mot kvinna i parrelation, punktskattningar, antal brott i den officiella statistiken, samt skillnad mellan skattad och officiell statistik i antal och procent, 2019–2021. För punktskattningarnas konfidensintervall, se tabell 1:1 i bilagan.

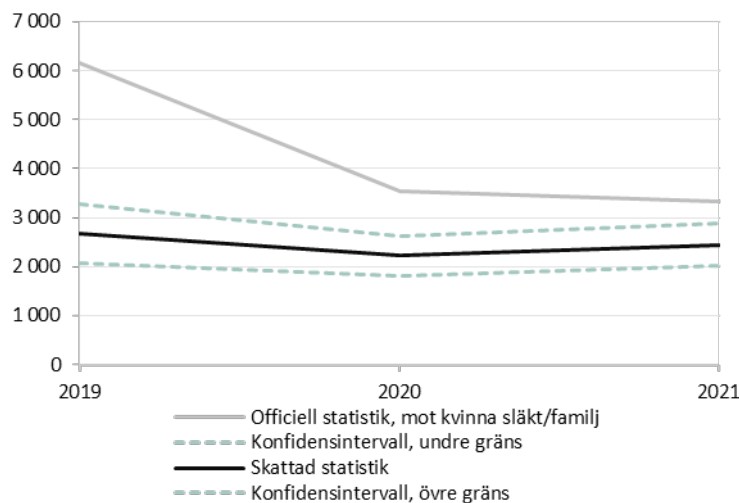
Mot kvinna i parrelation	2019	2020	2021
Skattad statistik	15 236*	16 683*	16 232*
Officiell statistik	8 819	13 616	13 583
Skillnad i antal	+6 417*	+3 067*	+2 649*
Skillnad i procent	+73%*	+23%*	+20%*

*Skillnad mellan skattad nivå och officiell statistik är statistiskt säkerställd ($p < 0,05$).

För 2019 visar resultaten från skattningen att det har anmälts 73 procent (6 417 brott) fler misshandelsbrott mot kvinna i parrelation än vad som framgår i den officiella statistiken. Resultatet bekräftar det som framkommit i tidigare studier, det vill säga att registreringen av brottskod för misshandel i parrelation har haft stora brister, framförallt under 2019. Som nämnts ovan förändrades Polisens ärendehanteringssystem ett par månader in på 2020, vilket sammanfaller med förbättringar av brottskodningen. Skillnaden mellan den skattade statistiken och officiella statistik är således mindre 2020 och 2021. De åren uppskattades antalet anmälda brott vara 23 respektive 20 procent (3 067 respektive 2 649 brott) fler än vad som redovisas i den officiella statistiken, se Tabell 1.

Skattad nivå för anmäld misshandel mot kvinna inom släkt eller familj

Det skattade antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor inom släkt eller familj de aktuella åren varierade mellan 2 218 och 2 684 brott. En nedgång med 17 procent (466 brott) märktes 2020, och sedan ökade antalet 2021, med 10 procent (226 brott). Sett till hela perioden 2019–2021 har antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor inom släkt och familj minskat med 9 procent (240 brott). Se Figur 3. Sammantaget visar resultaten på en betydligt lägre och jämnare nivå anmälda misshandelsbrott mot kvinna inom släkt eller familj än vad som redovisats i den officiella statistiken.



Figur 3. Anmälda misshandelsbrott mot kvinna 18 år och äldre inom släkt eller familj, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall, samt utvecklingen för officiell statistik, 2019–2021.

De skattade nivåerna jämfört med officiell statistik

Skattningen visar att nivån för misshandel mot kvinnor inom släkt eller familj, till skillnad från misshandel i parrelation, har legat på lägre nivåer än i den officiella statistiken. Det gäller särskilt under 2019, men även 2020–2021. Slutsatsen är att den officiella statistiken sannolikt inte ger en korrekt bild av utvecklingen för anmälda misshandelsbrott mot kvinna inom släkt eller familj dess år, utan snarare speglar brister i registreringen under perioden. Se avsnittet *Kvalitetsbrister i den officiella statistiken* nedan.

Tabell 2. Anmälda misshandelsbrott mot kvinna inom släkt eller familj, punktskattningar, antal brott i den officiella statistiken, samt skillnaden mellan skattad och officiell statistik, i antal och procent, 2019–2021. För punktskattningarnas konfidensintervall, se tabell 1:2 i bilagan.

Mot kvinna, genom släktskap/familj	2019	2020	2021
Skattad statistik	2 684*	2 218*	2 444*
Officiell statistik	6 150	3 547	3 336
Skillnad, i antal	-3 466*	-1 329*	-892*
Skillnad, i procent	-56%*	-37%*	-27%*

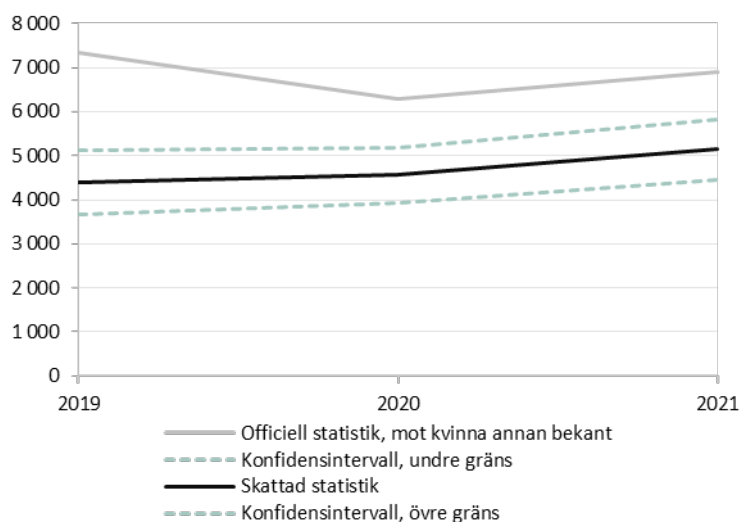
*Skillnad mellan skattad nivå och officiell statistik är statistiskt säkerställd ($p < 0,05$).

På motsvarande sätt som för misshandel i parrelation är skillnaden mellan den skattade statistiken och den officiella statistiken störst 2019, men för den här relationstypen rör det sig i stället om lägre nivåer i skattningarna än i den officiella statistiken. Det skattade antalet brott 2019 var således 56 procent

(3 466 brott) färre än i den officiella statistiken. Skillnaderna i antalet anmälda brott var mindre 2020 och 2021, dessa år skattas de anmälda brotten vara 37 procent (1 329 brott) respektive 27 procent (892 brott) färre brott än i den officiella statistiken, se Tabell 2.

Skattad nivå för anmäld misshandel mot kvinna inom annan bekantskap

Den skattade utvecklingen av anmäld misshandel mot kvinnor inom annan bekantskap var svagt uppgående (+4 %) och ökade från 4 387 till 4 554 brott mellan 2019 och 2020. År 2021 var uppgången desto mer markant då antalet ökade med 13 procent, till 5 141 brott. Sett till hela perioden 2019–2021 har antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor inom annan bekantskap ökat med 17 procent (754 brott). Se Figur 4. Sammantaget visar skattningen på en lägre och ökande nivå av anmälda misshandelsbrott inom annan bekantskap under perioden, jämfört med vad som redovisats i den officiell statistiken.



Figur 4. Anmälda misshandelsbrott mot kvinna 18 år och äldre inom annan bekantskap, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall, samt utvecklingen för officiell statistik, 2019–2021.

De skattade nivåerna jämfört med officiell statistik

Det skattade antalet misshandel mot kvinnor inom annan bekantskap är i likhet med misshandel inom släkt eller familj, färre än i den officiella statistiken. Det gäller särskilt under 2019, men även under 2020 och 2021. Resultaten speglar även här brister i registreringen av brottskod. Se avsnittet *Kvalitetsbrister i den officiella statistiken* nedan.

Tabell 3. Anmälda misshandelsbrott mot kvinna inom annan bekantskap, punktskattningar, antal brott i den officiella statistiken, samt skillnaden mellan skattad och officiell statistik, i antal och procent, 2019–2021. För punktskattningarnas konfidensintervall, se tabell 1:3 i bilagan.

Mot kvinna, inom annan bekantskap	2 019	2 020	2 021
Skattad statistik	4 387*	4 554*	5 141*
Officiell statistik	7 339	6 292	6 898
Skillnad, i antal	-2 952*	-1 738*	-1 757*
Skillnad, i procent	-40%*	-28%*	-25%*

*Skillnad mellan skattad nivå och officiell statistik är statistiskt säkerställd ($p < 0,05$).

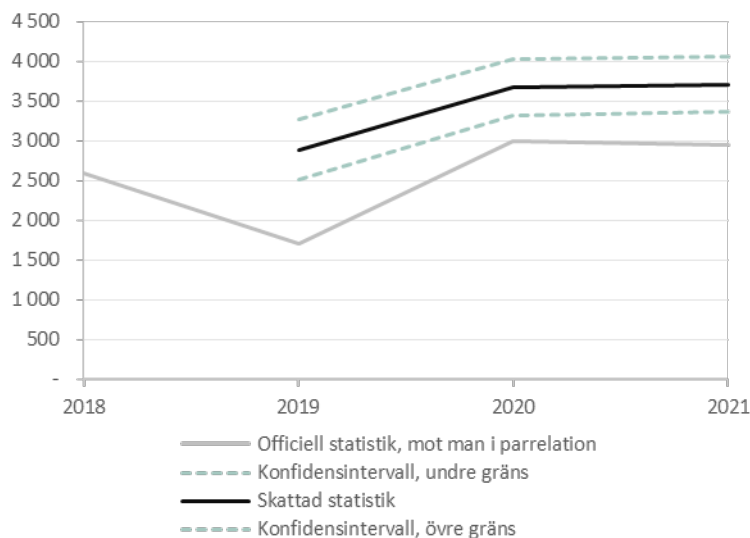
På motsvarande sätt som för misshandel i parrelation samt misshandel inom släkt eller familj är skillnaden mellan den skattade statistiken och den officiella statistiken störst 2019. Det var 40 procent (2 952 brott) färre brott i den skattade statistiken än i den officiella statistiken. Även om skillnaden minskade 2020 och 2021 var de skattade nivåerna fortfarande 28 respektive 25 procent (1 738 respektive 1 757 brott) lägre än den officiella statistiken, se Tabell 3.

Skattad statistik över misshandel mot man

Resultaten nedan gäller den skattade statistiken över anmälda misshandelsbrott mot män 18 år eller äldre, efter de tre olika typerna av relation mellan brottsoffer och gärningsperson. Resultaten belyser hur nivå och utvecklingen hade sett ut om registreringen av brottskod hade gjorts mer korrekt.

Skattad nivå för anmäld misshandel mot man i parrelation

Anmälda misshandelsbrott mot män i parrelation är en antalsmässigt mindre indelningsgrupp än motsvarande brott mot kvinnor, och det skattade antalet varierade mellan 2 887 och 3 713 brott under perioden. Den skattade utvecklingen visade på en märkbar uppgång 2020, med 27 procent (790 brott). De två följande åren var nivån i princip oförändrad på runt 3 700 brott. Över hela perioden 2019–2021 har antalet anmälda misshandelsbrott mot män i parrelation ökat med 29 procent (826 brott). Se Figur 5. Sammantaget visar skattningarna på en högre nivå men liknande utveckling av de anmälda misshandelsbrotten mot män i parrelation jämfört med den officiella statistiken.



Figur 5. Anmälda misshandelsbrott mot man 18 år och äldre i parrelation, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall 2019–2021, samt utvecklingen för officiell statistik 2018–2021.

Som nämnts tidigare ingår inte statistiken för 2018 i kvalitetsstudien. Året ingår däremot i Figur 5 för att illustrera nivån och utvecklingen av den officiella statistiken över misshandel i parrelation. Utvecklingen mellan 2018 och 2019 är dock svår att bedöma. Om nivån 2018 antas vara underskattad på motsvarande sätt som den officiella statistiken 2020–2021 skulle utvecklingen mellan 2018 och 2019 kunna vara något nedåtgående. En kvalitetsstudie⁷ från 2012 visar dock att misshandel mot man i nära relation tidigare varit markant överskattad i den officiella statistiken. Därmed är det särskilt svårt att dra några slutsatser om hur de anmälda brotten har utvecklats mellan 2018 och 2019.

De skattade nivåerna jämfört med officiell statistik

Skattningarna visar att antalet anmälda misshandelsbrott mot män i parrelation, liksom motsvarande mot kvinnor, legat på en högre nivå än vad som framgår i den officiella statistiken. Det gäller framförallt under 2019 när antalet anmälda brott enligt den officiella statistiken låg en påfallande låg nivå, se Tabell 4.

⁷ Kvalitetsstudien gjordes på anmälningar som var registrerade 2010. Brå (2012) Kvalitetsstudie 1.

Tabell 4. Anmälda misshandelsbrott mot man i parrelation, punktskattningar, antal brott i den officiella statistiken, samt skillnaden mellan skattad och officiell statistik, i antal och procent, 2019–2021. För punktskattningarnas konfidensintervall, se tabell 1:4 i bilagan.

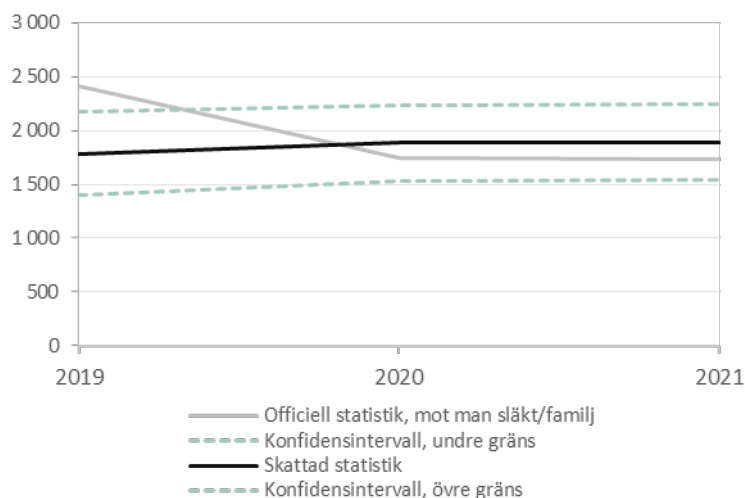
Mot man i parrelation	2019	2020	2021
Skattad statistik	2 887*	3 676*	3 713*
Officiell statistik	1 707	3 000	2 954
Skillnad, i antal	+1 180*	+676*	+759*
Skillnad, i procent	+69%*	+23%*	+26%*

*Skillnad mellan skattad nivå och officiell statistik är statistiskt säkerställd ($p < 0,05$).

Den skattade statistiken visade på 69 procent (1 180 brott) fler brott än i den officiella statistiken 2019. Skillnaden minskar dock 2020 och 2021. Dessa år uppskattades de anmälda brotten vara 23 respektive 26 procent (676 respektive 759 brott) fler brott än den officiella statistiken. Resultatet styrker det som framkommit i tidigare studier, det vill säga att registreringen av brottskod när det gäller misshandel i parrelation har varit behäftad med stora brister, framförallt 2019. Som nämns ovan förändrades polisens ärendehanteringssystem ett par månader in på 2020, vilket sammanfaller med förbättringar i registreringen. Skillnaden mellan skattningarna och den officiella statistiken var därför mindre 2020 och 2021.

Skattad nivå för anmäld misshandel mot man inom släkt eller familj

Utvecklingen av det skattade antalet anmälda misshandelsbrott mot män inom släkt eller familj var relativt stabil över åren. Nivåerna låg på mellan 1 784 och 1 890 brott. År 2020 märktes dock en svag uppgång med 6 procent (103 brott) och därefter var nivån oförändrad. Utvecklingen för den skattade statistiken 2020–2021 sammanfaller i det närmaste med nivån för den officiella statistiken som ligger inom konfidensintervallet för skattningarna. Se Figur 6. Sammantaget bedöms uppgifterna i den officiella statistiken under dessa år vara relativt tillförlitligt.



Figur 6. Anmälda misshandelsbrott mot män 18 år och äldre inom släkt eller familj, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall, samt utvecklingen för officiell statistik, 2019–2021.

De skattade nivåerna jämfört med officiell statistik

Till skillnad mot den skattade statistiken för misshandel mot män i parrelation, var skattad nivå för misshandel inom släkt eller familj lägre än den officiella statistiken 2019, se Tabell 5. Resultatet visar att den höga nivån 2019 och markanta nedgången 2020 som redovisas i den officiella statistiken sannolikt inte ger en korrekt bild av utvecklingen av de anmälda brotten.

Tabell 5. Anmälda misshandelsbrott mot män inom släkt eller familj, punktskattningar, antal brott i den officiella statistiken, samt skillnaden mellan skattad och officiell statistik, i antal och procent, 2019–2021. För punktskattningarnas konfidensintervall, se tabell 1:5 i bilagan.

Mot män, inom släkt eller familj	2019	2020	2021
Skattad statistik	1 784*	1 887	1 890
Officiell statistik	2 417	1 739	1 729
Skillnad, i antal	-633*	+148	+161
Skillnad, i procent	-26%*	+9%	+9%

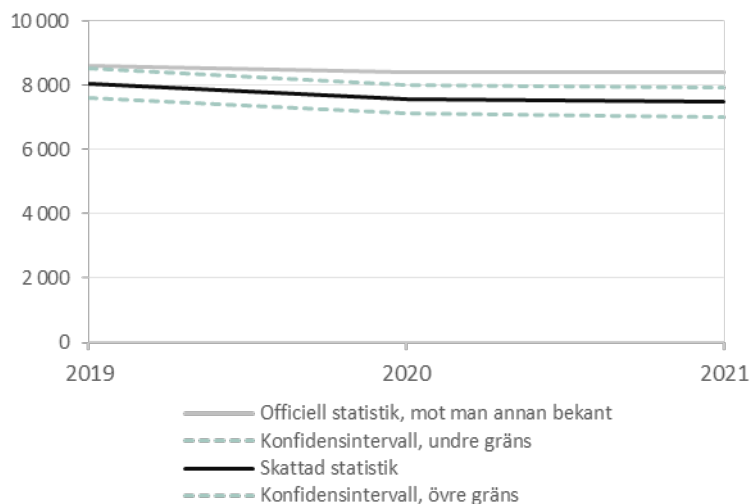
*Skillnad mellan skattad nivå och officiell statistik är statistiskt säkerställd ($p < 0,05$).

Antalet anmälda brott om misshandel mot män inom släkt eller familj är relativt få, vilket ger ett förhållandevis brett konfidensintervall för punktskattningarna. Medan det skattade antalet brott 2019 var 26 procent (633 brott) färre än i den officiella statistiken, var punktskattningarna 2020 och 2021 däremot 9 procent högre än den officiella statistiken. Nivåerna ligger dock inom skattningarnas konfidensintervall. Det finns därmed ingen

statistiskt säkerställd skillnad mellan de skattade nivåerna och nivåerna i den officiella statistiken 2020 och 2021, se Tabell 5.

Skattad nivå för anmäld misshandel mot män inom annan bekantskap

Misshandel mot män inom annan bekantskap är den relationstyp där det anmäls flest misshandelsbrott mot män. Den skattade statistiken under perioden varierade mellan 7 477 och 8 075 brott. Utvecklingen av det skattade antalet anmälda misshandelsbrott mot män inom annan bekantskap än närstående visade på en svag nedgång 2020, med 6 procent (492 brott). Mellan 2020 och 2021 var utvecklingen i det närmaste oförändrad, endast 1 procent minskning. Under hela perioden minskade således anmäld misshandel mot män inom annan bekantskap med 7 procent (599 brott). Se Figur 7.



Figur 7. Anmälda misshandelsbrott mot män 18 år och äldre inom annan bekantskap, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall, samt utvecklingen för officiell statistik, 2019–2021.

De skattade nivåerna jämfört med officiell statistik

Antalet skattade brott om misshandel mot män inom annan bekantskap var färre än i den officiella statistiken. Skillnaden mellan skattad statistik och officiell statistik är dock relativt sett betydligt mindre än för de flesta andra relationstyper, både avseende kvinnor och män. Den skattade nivån 2019 var 6 procent (547 brott) lägre än den officiella statistiken. Skillnaden är statistisk säkerställd, men det kan noteras att den officiella statistiken nästan tangerar konfidensintervallets övre gräns det året. Skillnaderna för 2020 och 2021 var något större, de skattade nivåerna var 10 respektive 11 procent (824 respektive 920 brott) lägre än i den officiella statistiken, se Tabell 6.

Tabell 6. Anmälda misshandelsbrott mot man inom bekantskap, punktskattningar, antal brott i den officiella statistiken, samt skillnaden mellan skattad och officiell statistik, i antal och procent, 2019–2021. För punktskattningarnas konfidensintervall, se tabell 1:6 i bilagan.

Mot man, inom annan bekant	2019	2020	2021
Skattad statistik	8 075*	7 584*	7 477*
Officiell statistik	8 622	8 408	8 397
Skillnad, i antal	-547*	-824*	-920*
Skillnad, i procent	-6%*	-10%*	-11%*

*Skillnad mellan skattad nivå och officiell statistik är statistiskt säkerställd ($p < 0,05$).

Sammanfattning av nivå och utveckling av anmälda misshandelsbrott av bekant

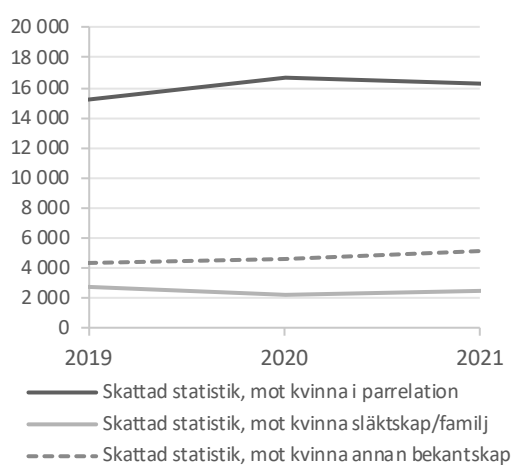
I detta avsnitt görs en sammanfattning av nivån och utvecklingen av anmälda brott om misshandel mot kvinna respektive man av bekant uppdelat på relationstyperna 2019–2021 mot bakgrund av resultaten ovan.

Sammanfattningen ger en tillförlitlig bedömning av hur utvecklingen av misshandelsbrotten hade sett ut under perioden om registreringen av brottskod hade gjorts mer korrekt.

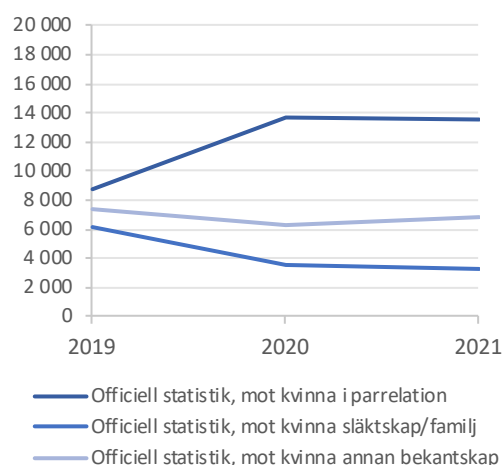
Av resultaten framgår att nivån för de anmälda misshandelsbrotten mot kvinna i nära parrelation genomgående har legat på högre nivåer än vad som redovisats i den officiella statistiken under hela den studerade perioden. För misshandel mot kvinna inom släkt eller familj respektive inom annan bekantskap gäller det motsatta förhållandet. Utvecklingen av antalet anmäld misshandel mot kvinna för respektive relationstyp (se Figur 8) har därtill varit betydligt stabilare än vad som framgår i den officiella statistiken, även om skattningarna visar på ökning och minskning (se Figur 9). För misshandel i parrelation märks sett till hela perioden en uppgång på 7 procent i den skattade statistiken, som framförallt kan härledas till 2020. Därtill noterades en uppgång av misshandel inom annan bekantskap, med 17 procent under perioden, uppgången kan till stor del kopplas till 2021 då antalet ökade med 13 procent. För anmälda misshandelsbrott mot kvinnor inom släkt och familj visar skattningarna på en minskning med 9 procent under perioden.

Utvecklingen för misshandel mot kvinna i parrelation respektive inom annan bekantskap skulle till viss del kunna vara påverkade av pandemin. Att något fler misshandelsbrott i parrelation anmäldes under 2020 skulle delvis kunna förklaras av pandemirestriktionerna som infördes under året och som kom att prägla samhället med bland annat social distansering och distansarbete. De flesta pandemirestriktioner togs bort under hösten 2021, vilket i sin tur kan ha bidragit till uppgången av misshandel inom annan bekantskap samt

något färre anmälda misshandelsbrott i parrelation 2021. Det går dock inte dra några säkra slutsatser kring en eventuell inverkan på utvecklingen av konsekvenserna av pandemin. Utvecklingen av misshandel mot kvinna inom släkt eller familj gick nämligen i motsatt riktning mot utvecklingen av misshandel i parrelation. Skattningarna visar att misshandel mot kvinna inom släkt eller familj minskade 2020 för att öka igen 2021. Enligt definitionen av relationstypen kan det handla om släkt eller familj både inom samma hushåll som på mer avlägset håll, vilket delvis skulle kunna förklara varför relationstypen inte följer samma mönster som misshandelsbrotten i parrelation.



Figur 8. Skattad statistik, 2019–2021.

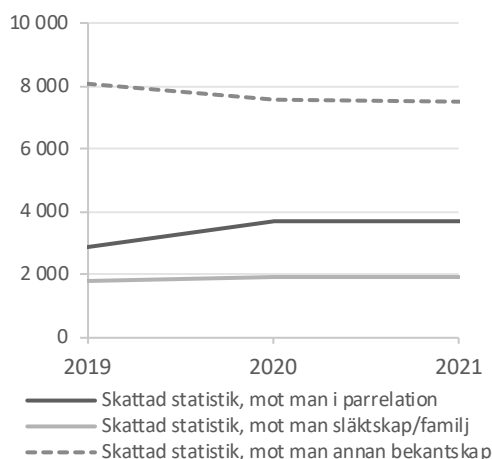


Figur 9. Officiell statistik, 2019–2021.

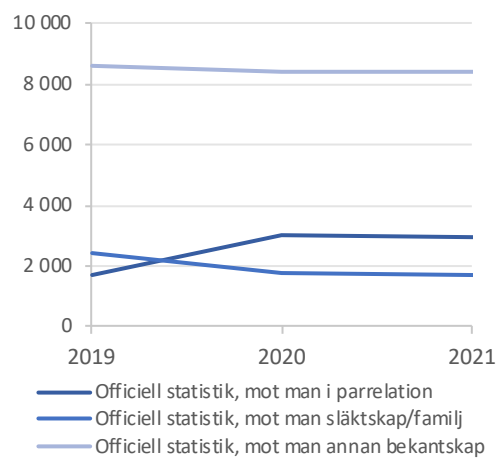
Precis som för misshandel mot kvinna visar skattningarna på högre nivåer för misshandel mot man i parrelation jämfört med den officiella statistiken, och lägre nivåer för misshandelsbrott mot män inom annan bekantskap. För misshandel mot man inom släkt och familj är bilden däremot annorlunda, här visar skattningarna på en högre nivå av anmälda brott 2019, som sedan övergår till lägre nivåer 2020–2021, i relation till vad som redovisas i den officiella statistiken.

Även utvecklingen av den skattade statistiken över misshandel mot man för respektive relationstyp (Figur 10) är stabilare än vad som framgår av den officiella statistiken (Figur 11). Framför allt finns inte de markanta förändringarna kopplade till 2019. Även för misshandel mot man märks dock en tydlig uppgång av anmäld misshandel i parrelation i den skattade statistiken 2020, med 27 procent fler anmälda brott än 2019. Sammantaget har de anmälda misshandelsbrotten mot män i parrelation enligt

skattningarna ökat med 29 procent under hela perioden. För misshandel mot män inom familj och släkt märks däremot en svag uppgång, med 6 procent, under perioden. För misshandel mot man inom annan bekantskap är utvecklingen i den skattade statistiken svagt nedåtgående, men följer ganska väl utvecklingen av den redovisade officiella statistiken om än på lägre nivåer. De noterade förändringarna i antalet anmälda misshandelsbrott mot män efter relationstyp kan till viss del vara påverkade av pandemin. Det var fler anmälda misshandelsbrott i parrelation och inom släkt eller familj, och något färre inom annan typ av bekantskap under 2020, vilket delvis skulle kunna vara konsekvenser av pandemirestriktionerna. Men även när det gäller anmäld misshandel mot män är det svårt att dra säkra slutsatser kring den eventuella inverkan av pandemin på utvecklingen.



Figur 10. Skattad statistik, 2019–2021.



Figur 11. Officiell statistik, 2019–2021

Kvalitetsbrister i den officiella statistiken

Nedan redogörs för bristerna i registreringen av brottskod för anmäld misshandel i den officiella statistiken som kunnat identifierats genom kvalitetsgranskningen. Resultaten är baserade på bedömningen av brottskod för de brott som ingick i kvalitetsgranskningens urval, och som ligger till grund för den skattade statistiken. Resultaten redovisas i form av felprocent, dock har inga konfidensintervall beräknats för andelen felregistreringar. I avsnittet redogörs även för iakttagelser kring förhållanden rörande brotten i urvalet samt de inblandade i de fall typ av relation bedöms ha registrerats felaktigt.

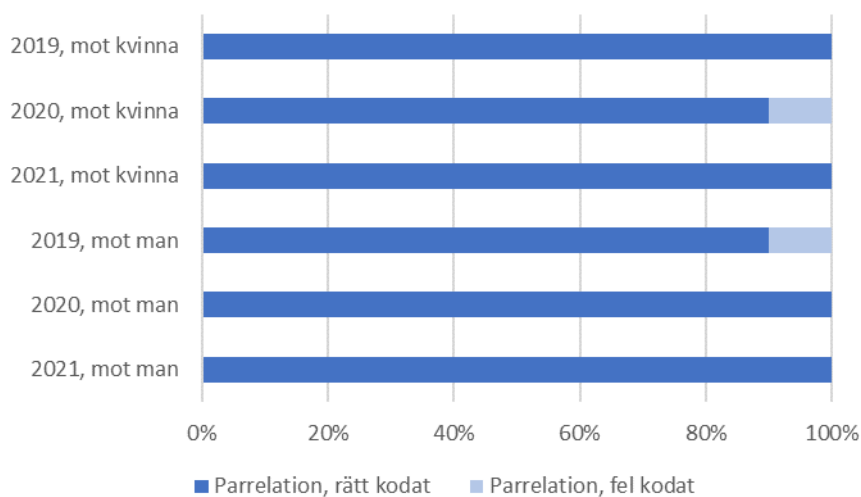
Det är betydelsefullt att göra dessa analyser eftersom resultaten utgör ett underlag för att identifiera eventuella åtgärder som kan vara nödvändiga att vidta. Resultaten kan även utgöra underlag för återkoppling och dialog med Polisen, i syfte att förbättra kvaliteten vid registreringen av brottskoder. I avsnittet besvaras den andra och den tredje frågeställningen.

- Hur omfattande är felregistreringen av brottskod inom de olika relationstyperna för respektive år 2019–2021?

- Vilken karaktär har felregistreringen av brottskod inom de olika relationstyperna för respektive år 2019–2021?

Registrering av misshandel i parrelation

Studien visar att de brott i urvalet som registrerats med brottskoden för parrelation i princip alltid är korrekt kodade så till vida att brotten mycket sällan avser andra relationstyper, se Figur 8. De anmälda brott som redovisas i statistiken som misshandel i parrelation bedöms således i huvudsak vara korrekt kodade. Det innebär att även om antalet brott är underskattade i den officiella statistiken, kan tillförlitligheten i de uppgifter som trots allt redovisas om misshandel mot kvinna i parrelation i statistiken anses vara god. Med andra ord kan man säga att den officiella statistiken redovisar en miniminivå för brottstypen.



Figur 8. Anmälda misshandelsbrott i parrelation, andel korrekt respektive fel brottskod för kvinnor och män, 2019–2021. N=60.

Det förekom som sagt sällan att en annan typ av relation felaktigt registreras med brottskoder för parrelation i det granskade urvalet. Ett brott mot man

2019 samt ett brott mot kvinna 2020 var dock felregistrerat. De bedömdes vara av okänd gärningsperson respektive av annan bekant, se Tabell 7.

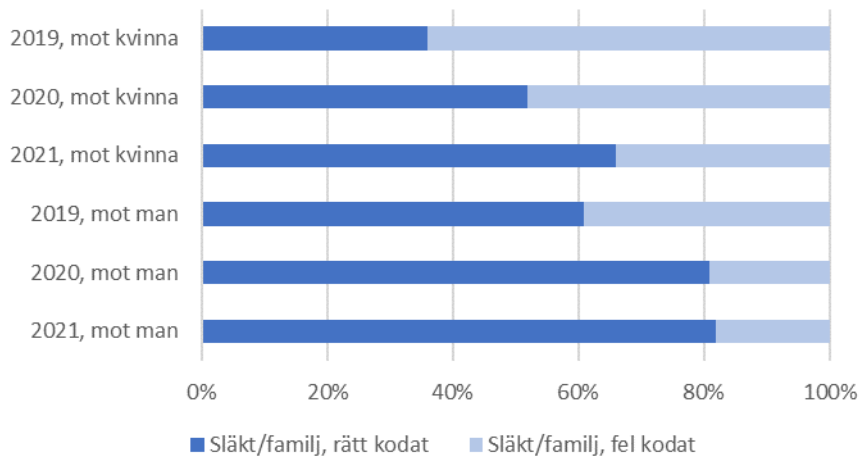
Tabell 7. Andel misshandelsbrott i parrelation, mot kvinna respektive man, efter bedömd relationstyp, 2019–2021. N=60.

Registrerad relation	Bedömd parrelation	Bedömd familj/släkt	Bedömd annan bekantskap	Bedömd obekant
Mot kvinna, parrelation 2019	100%	0%	0%	0%
Mot kvinna, parrelation 2020	90%	0%	10%	0%
Mot kvinna, parrelation 2021	100%	0%	0%	0%
Mot man, parrelation 2019	90%	0%	0%	10%
Mot man, parrelation 2020	100%	0%	0%	0%
Mot man, parrelation 2021	100%	0%	0%	0%

Registrering av misshandel inom släkt eller familj

Till skillnad från misshandel i parrelation bedöms fel brottskod betydligt oftare användas vid registrering av misshandel inom släkt eller familj. I figuren nedan kan man se att merparten (64 %) av misshandelsbrotten mot kvinna inom släkt eller familj 2019 i urvalet var felregistrerade. Felen minskar med tiden men andelen felregistrerade brott är fortfarande betydande. Närmare hälften av brotten 2020 var felregistrerade (48 %), och 34 procent 2021, se Figur 9.

Även för misshandel mot man inom släkt eller familj var felregistreringen störst 2019, med 39 procent. De kommande åren var andelen felregistrerade brott i urvalet lägre, 19 procent 2020 och 18 procent 2021, se Figur 9.



Figur 9. Anmälda misshandelsbrott inom släkt eller familj, andel korrekt respektive fel brottskod för kvinnor och män, 2019–2021. N=870.

Som konstaterats ovan bedöms den mest omfattande felregistreringen förekomma vid misshandelsbrott inom släkt eller familj, det gäller vid brott mot både kvinnor och män. Enligt definitionen av relationstypen i anvisningarna⁸ framkommer det att parrelation inte ska registreras med brottskod för misshandel inom släkt eller familj, även om man i en parrelation givetvis kan betraktas som släkt eller familj. Trots detta är en sammanblandning mellan de två brottskoderna sannolikt vad som ligger bakom den omfattande felregistreringen inom relationstypen släkt eller familj. Merparten (64 %) av brotten mot kvinna som registrerats som inom släkt eller familj 2019 bedömdes handla om misshandel i parrelation. Samma mönster märks även 2020 och 2021, då 46 respektive 32 procent av brotten i urvalet bedömdes ha skett i parrelation. Endast några enstaka felaktigt registrerade brott bedömdes vara misshandel inom annan bekantskap, se Tabell 8.

För brotten mot män inom släkt eller familj märktes ett liknande mönster. Andelen felregistrerade brott i urvalet var dock lägre än för brotten mot kvinnor. År 2019 bedömdes 36 procent av brotten vara misshandel i parrelation och 17 procent för vardera åren 2020 och 2021. Även för brotten mot männen bedömdes ett fåtal vara inom annan bekantskap, se Tabell

⁸ Se publikationen Klassificering av brott www.bra.se

8. Tabell 8. Andel misshandelsbrott inom släkt eller familj, mot kvinna respektive man, efter bedömd relationstyp, 2019–2021. N=870.

Registrerad relation	Bedömd parrelation	Bedömd familj/släkt	Bedömd annan bekantskap	Bedömd obekant
Mot kvinna, släkt/familj 2019	64%	36%	0%	0%
Mot kvinna, släkt/familj 2020	46%	52%	1%	0%
Mot kvinna, släkt/familj 2021	32%	66%	1%	0%
Mot man, släkt/familj 2019	36%	61%	2%	0%
Mot man, släkt/familj 2020	17%	81%	1%	0%
Mot man, släkt/familj 2021	17%	82%	1%	0%

Det framkommer inget entydigt mönster i granskningen om vad som ligger bakom den omfattande felregistreringen och sammanblandningen mellan misshandel i parrelation och misshandel inom släkt eller familj. I relativt många granskade fall framkommer det att paret, det vill säga brottsoffer och gärningsperson, har gemensamma barn, vilket skulle kunna vara en anledning till att brotten registrerats som misshandel inom släkt eller familj, trots att de ska registreras som parrelation. Detta verkar emellertid inte vara den enda förklaringen eftersom det i granskningen, i ungefär samma utsträckning, även identifierats fall i parrelation som felregistrerats som inom släkt eller familj utan att det framkommit att paret, brottsoffer och gärningsperson, har gemensamma barn. Det är dock förståeligt att det kan uppstå viss osäkerhet och misstolkningar kring dessa två relationstyper, *parrelation* respektive *släkt eller familj*, om man inte är införstådd med definitionerna i anvisningarna⁹.

En generell bedömning är således att bristande kunskaper om brottskodernas definitioner kan vara en gemensam faktor bakom många av de felregistrerade brotten. I ett fåtal fall förekommer dock vad som tycks vara rena slarvfel. Ett exempel är om det finns flera brott i ärendet rörande samma individer där man för flera brott korrekt har angett att det handlar om parrelation, förutom för ett av brotten.

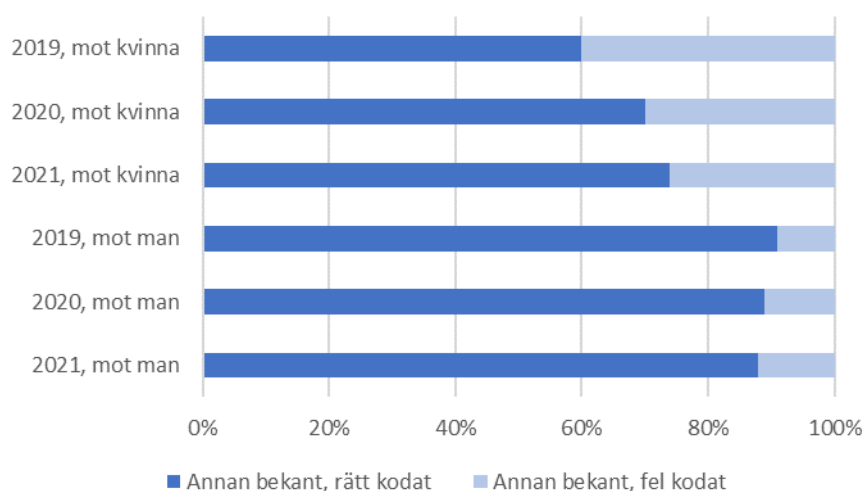
Registrering av misshandel inom annan bekantskap

För misshandel mot kvinna inom annan bekantskap bedömdes andelen felregistrerade brott vara ganska betydande, men har minskat över tid. Störst

⁹ Se publikationen Klassificering av brott www.bra.se

andel felregistreringar noteras i urvalet för 2019 – den uppgår till 40 procent. Åren 2020 och 2021 uppgick felregistreringen till 30 respektive 26 procent, se Figur 10.

Registreringen av anmälda misshandelsbrott mot man inom annan bekantskap håller en betydligt bättre kvalitet. Det gäller särskilt 2019 då endast 9 procent av brotten i urvalet var felaktigt registrerade. I motsatt till misshandel mot kvinna för relationstypen har andelen felregistrerade ökat något över tid. De två efterföljande åren var andelen felregistrerade brott högre än 2019, med 11 respektive 12 procent 2020 och 2021. Se figur 10.



Figur 10. Anmälda misshandelsbrott av annan bekant, andel korrekt respektive fel brottskod för kvinnor och män, 2019–2021. N=600.

Mot bakgrund av de vitt skilda definitionerna för misshandel i parrelation och misshandel inom annan bekantskap förväntas andelen felregistreringar beroende på sammanblandning av de två relationstyperna vara låg. Under 2019 bedömdes dock en tredjedel av misshandelsbrotten mot kvinna inom annan bekantskap vara misshandel i parrelation. Under 2020 och 2021 var andelen som bedömdes vara misshandel i parrelation 22 respektive 23 procent. Några brott som registrerats med brottskoder för misshandel av annan bekant i urvalet bedömdes vara misshandel inom släkt eller familj. Även den andelen minskade med åren från 7 procent 2019 till 3 procent 2021, se Tabell 9.

Registreringen av misshandelsbrott mot man inom annan bekantskap håller en högre kvalitet, 88–91 procent av brotten bedömdes vara korrekt registrerade. Till skillnad mot motsvarande brott mot kvinnor är andelen felregistrerade brott i urvalet som lägst 2019, då 9 procent bedömdes vara

misshandel i parrelation och 3 procent inom släkt eller familj. Under 2020 och 2021 var andelen felregistrerade misshandelsbrott mot män inom annan bekantskap något högre, 4 och 5 procent bedömdes vara misshandel i parrelation och 6 och 5 procent misshandel inom släkt eller familj, se Tabell 9.

Tabell 9. Andel misshandelsbrott inom annan bekantskap, mot kvinna respektive man, efter bedömd relationstyp, 2019–2021. N=600.

Registrerad relation	Bedömd parrelation	Bedömd familj/släkt	Bedömd annan bekantskap	Bedömd obekant
Mot kvinna, annan bekantskap 2019	34%	7%	60%	0%
Mot kvinna, annan bekantskap 2020	22%	6%	70%	2%
Mot kvinna, annan bekantskap 2021	23%	3%	74%	0%
Mot man, annan bekantskap 2019	3%	3%	91%	2%
Mot man, annan bekantskap 2020	4%	6%	89%	1%
Mot man, annan bekantskap 2021	5%	5%	88%	1%

Inte heller när det gäller felaktigt registrerade brott som misshandel av annan bekant utkristalliserar något helt tydligt mönster som blottar anledningen till felregistreringarna. Flertalet brott där det framkommit att paret, brottsoffer och gärningsperson, själva benämner sig som flick- och pojkvän, har dock registrerats som annan bekant, trots att den typen av relation ingår i definitionen av parrelation. Det har i enstaka fall även framkommit av anmälan att registreringen gjorts på detta sätt eftersom Polisens interna definition av brott i nära relation (BINR) inte inkluderar flick- och pojkvårsrelationer. Det tyder på att det kan finnas incitament att registrera vissa misshandelsbrott i parrelation som misshandel inom annan bekantskap, bland annat i syfte att styra ärenden rätt inom polisorganisationen. I något fall har det handlat om par som håller på att separera; dock ska även våld i före detta parrelationer registreras som misshandel i parrelation. Det förekommer även fall där det tycks handla om rena slarvfel.

Felregistreringen som bidrar mest till underskattningen av misshandel i parrelation.

Antalsmässigt bidrar både brott som är felregistrerade som inom släkt eller familj och som inom annan bekantskap till underskattningen av den officiella statistiken över anmäld misshandel mot kvinna i parrelation, i förhållande till den skattade nivån. Det skiljer sig dock något mellan åren.

Under 2019 var bidraget något större från brott som felregistrerats som inom släkt eller familj, med 54 procent av underskattningen. Under 2020 och 2021

var det däremot en större andel brott som felregistrerats som inom annan bekantskap som bidrog till underskattningen, med 57 respektive 66 procent.

Även när det gäller misshandel mot män i parrelation 2019 var det brott som felregistrerats som inom släkt eller familj som bidrog mest till underskattningen, med 54 procent. Under åren 2020 och 2021 var det dock brott som felregistrerats som inom annan bekantskap som bidrog till i princip hela underskattningen av misshandelsbrotten mot män i parrelation.

Sammanfattande iakttagelser kring varför det brister i kodningen av relationstyp

I granskningen har det som sagt inte framkommit några entydiga mönster kring varför de anmälda misshandelsbrotten har registrerats med fel brottskod för relationstyp. Dock har vissa iakttagelser kring varför det brister vid kodningen av relationstyp kunnat göras. Det kan förstås finnas fler och andra skäl till att misshandelsbrotten i så pass stor utsträckning kodas fel när det kommer till relationstyp, men följande har noterats i den här granskningen.

- Med tanke på den betydande felkodningen kan man dra slutsatsen att det generellt sett verkar finnas *bristande kunskaper* i definitionerna av brottskoderna för de olika relationstyperna.
 - Det förekommer flertalet fall där målsägande och misstänkt anger sig som flick- och pojkvän, men har registrerats som inom annan bekantskap. I enstaka fall har den som registrerat brottet explicit skrivit i anmälan att skälet till detta beror på att den interna definitionen av brott i nära relation (BINR) hos Polisen inte omfattar flick- och pojkvansrelationer, vilket däremot relationstypen i parrelation gör. Det är dock oklart om det helt eller till viss del kan förklara att brott i parrelation har registrerats som inom annan bekantskap.
 - Det förekommer flertalet fall där paret, brottsoffer och gärningsperson, har gemensamma barn eller att en av parterna är vårdnadshavare till minderåriga. Det ser ut som att det kan vara en anledning till att man i vissa fall väljer inom släkt eller familj trots att det är i parrelation.
 - Det har förekommit fall där brottsoffer och gärningsperson är ett före detta par eller är mitt i en separation, där relationen angetts som inom annan bekantskap trots att det även då ska kodas som brott i parrelation.

- I några fall verkar det vara *slarvfel* som ligger bakom felkodningen. Utifrån granskningen kan det dock inte avgöras om det finns några faktorer som bidrar till att det är lätt att registrera fel brottkod av misstag.

Åtgärder och bedömd kvalitet fortsättningsvis

Som statistikansvarig myndighet har Brå ett ansvar att säkerställa att uppgifterna i den officiella statistiken håller tillräcklig kvalitet. I ansvaret ingår att bland annat att verka för att för att viktiga kvalitetsaspekter genomlysas och eventuella brister förbättras. I detta avsnitt besvaras studiens sista frågeställningar som gäller behovet av åtgärder i den officiella statistiken över anmälda brott med anledning av de brister som uppdragats i redovisningen av relationstyper för anmälda misshandelsbrott, nämligen:

- Finns det skäl att vidta ytterligare åtgärder i den redan publicerade statistiken för att minimera misstolkning och felanvändning av resultaten, och i så fall, vilka åtgärder är lämpliga?

- Vilken kvalitet bedöms kodningen av anmäld misshandel efter relationstyp hålla 2022? Om kvaliteten bedöms vara fortsatt bristfällig, hur bör det omhändertas i redovisningen?

Publicerad officiell statistik 2019–2021

Kort efter de första indikationerna på att statistiken över anmälda misshandelsbrott kunde vara behäftad med fel, vidtog Brå ett antal åtgärder för att upplysa användarna om de eventuella bristerna. Bland annat togs beräknade uppgifter i statistiktabellerna som jämförde 2020 med 2019 bort, eftersom de bedömdes med stor sannolikhet vara missvisande. I takt med att Brå kunde klarlägga bristernas omfattning och karaktär utökades även informationen och tolkningsstödet till användarna. Upplysning om bristerna finns idag i samtliga publicerade statistiktabeller och statistikrapporter för anmälda brott. En mer detaljerad redogörelse om bristerna, baserat på tidigare kvalitetsstudier, ges dessutom i produktens kvalitetsdeklaration.

Resultaten av kvalitetsgranskningen som redovisas i denna promemoria visar att det finns noterbara brister i den officiella statistiken över anmälda misshandelsbrott mot kvinna respektive man efter relationstyp 2019–2021. I jämförelse med de kvalitetssäkrade och skattade statistikuppgifter som tagits fram inom ramen för granskningen bedöms nivåerna för antalet anmälda misshandelsbrott i den officiella statistiken vara både över- och underskattade under perioden. De uppskattade felen varierar i omfattning mellan olika år, vilket i sin tur innebär att den redovisade utvecklingen för de

anmälda misshandelsbrotten i den officiella statistiken är otillförlitlig, och i vissa fall till och med missvisande. Det senare gäller för exempelvis för anmälda misshandelsbrott mot kvinna i parrelation, där den officiella statistiken visar på en kraftig nedgång under 2019, följt av en lika stor uppgång 2020, medan motsvarande kvalitetssäkrad och skattad statistik för samma period uppvisar en betydligt jämnare utvecklingskurva.

Ingen statistikprodukt är sannolik felfri. I registerbaserad statistik är ett visst mått av fel, till följd av olika mät- och bearbetningsfel, att förvänta. Felen får dock inte vara så stora att statistiken inte kan användas för det ändamål som den framställs för. När det gäller anmälda misshandelsbrott har regeringen uppdragit till Brå att kvalitetssäkra den officiella statistiken, så att den bättre kan användas för att följa upp arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Uppdraget, som redovisas i form av kvalitetssäkrade och skattade uppgifter över anmälda misshandelsbrott mot kvinnor respektive män 2019–2021 i denna promemoria, omfattar dock inte kvalitetssäkring av statistikens grunddata. En sådan åtgärd har bedömts vara alltför komplex och resurskrävande att genomföra, vilket innebär att de brister som identifierats kvarstår i statistiktabeller och andra uppgifter som publicerats inom ramen för den officiella statistiken på Brås webbplats. Även om granskningsresultaten pekar på att felregistreringarna av relationstyp för misshandelsbrott mot kvinna respektive man har minskat under perioden, bedöms de brister som ännu kvarstår vara av den omfattningen att ytterligare åtgärder borde övervägas i den publicerade statistiken. Om inga åtgärder vidtas i statistiken finns det en överhängande risk att statistikanvändare drar felaktiga slutsatser om misshandelsbrottens nivå och utveckling.

En lämplig och relativt enkel åtgärd för att för att undvika spridning av de bristande uppgifterna och därmed minimera risken för att misstolkningar är att slå ihop redovisningen av de tre aktuella relationstyperna (parrelation, släkt eller familj, annan bekantskap) till en kategori för *misshandel av bekant* i den publicerade statistiken för 2019–2021. Eftersom granskningen visar att felet i redovisningen av misshandel efter de tre relationstyperna i stort tar ut varandra bedöms den detaljeringsnivån i statistiken kunna hålla tillräcklig kvalitet.¹⁰ För enhetlighet i presentationen av statistiken bör en sådan sammanslagning genomföras både för misshandel mot kvinnor och

¹⁰ För övriga statistikprodukter, som beskriver handläggningen av brott och brottsmisstankar senare i rättskedjan (Handlagda brott; Handlagda brottsmisstankar; Misstänkta personer) bedöms risken för misstolkningar inte vara lika stor och därmed föreslås inte motsvarande åtgärder för redan publicerad statistik, 2019–2021.

misshandel mot män, trots att granskningen visat att uppgifterna för vissa misshandelsbrott mot män håller en förhållandevis god kvalitet.

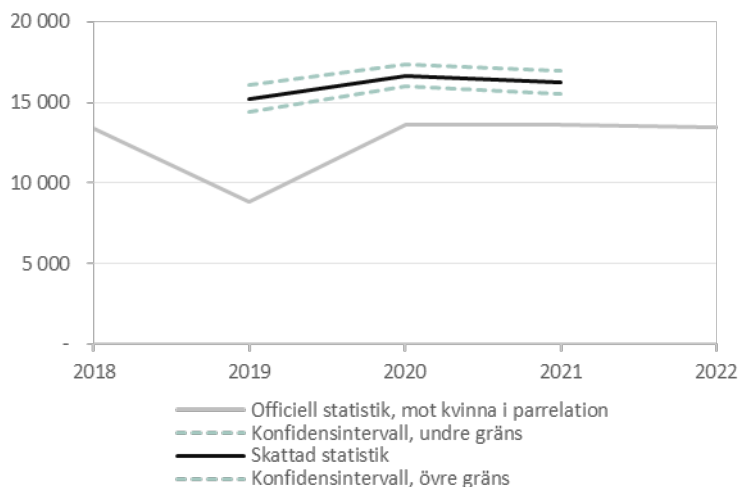
Åtgärderna föreslås genomföras i samtliga publiceringsformer på webben, med undantag för årsrapporten för den slutliga statistiken. Det innebär att sammanslagningen av relationstyper för 2019–2021 enligt ovan föreslås genomföras både i databasen¹¹ över anmälda brott och i statistiktabellerna för slutlig årsstatistik 2019–2021, samt i publicerade tidsserietabeller. Uppgifter om anmälda misshandelsbrott efter relationstyp finns som nämnts fortfarande tillgängliga i Brås statistikdatabas och kan således beställas av användare som trots bristerna vill ta del av dem.

Kvaliteten i fortsatta statistikpubliceringar

Som nämnts ovan kvarstår det brister i statistiken i slutet av den granskade perioden, även om de inte är lika omfattande som under 2019. Misshandel mot kvinna i parrelation bedöms fortfarande vara underskattad i betydande utsträckning 2020–2021, med 23 respektive 20 procent färre anmälda brott jämfört med de kvalitetssäkrade och skattade nivåerna.

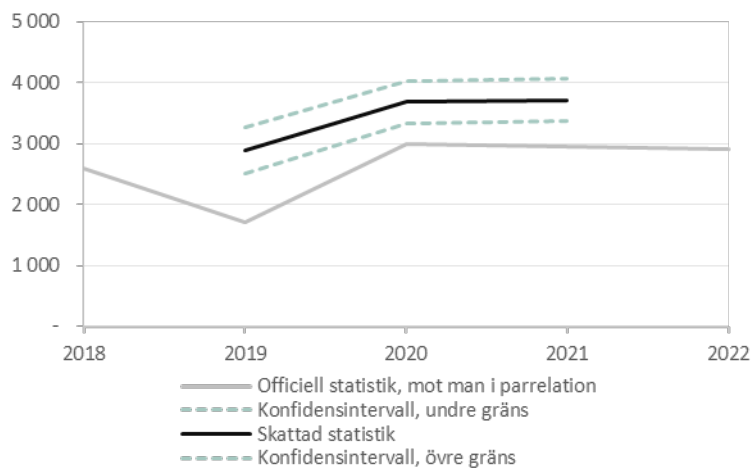
Den officiella statistiken över misshandel mot kvinna uppdelat på de olika relationstyperna 2022 visar av allt att döma inga tydliga tecken på förbättrad kvalitet. Nivåerna 2022 för de anmälda misshandelsbrotten är i stort sett i linje med den officiella statistiken 2020 och 2021. Fastän uppgifterna för 2022 inte har granskats indikerar resultaten i statistiken på att det inte skett någon större förändring i registreringen av brottskoder under året, se Figur 10 nedan.

¹¹ På grund av databasens konstruktion kommer sammanslagningen att gälla även 2018.



Figur 10. Anmälda misshandelsbrott mot kvinna 18 år och äldre i parrelation, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall 2019–2021, samt utvecklingen för officiell statistik 2018–2022.

Även när det gäller misshandel mot man i parrelation är nivån i statistiken för 2022 i linje med de underskattade nivåerna 2020–2021. Den officiella statistiken över misshandel mot man uppdelat på de olika relationstyperna 2022 indikerar således inte heller på någon tydlig förändring när det gäller de brister som har identifierats, se Figur 11 nedan.



Figur 11. Anmälda misshandelsbrott mot man 18 år och äldre i parrelation, utvecklingen av skattad statistik, inklusive 95-procentigt konfidensintervall 2019–2021, samt utvecklingen för officiell statistik 2018–2022.

Av det ovanstående är bedömningen att felregistreringen av brottskoder för misshandel mot kvinna i parrelation, inom släkt eller familj samt annan bekantskap sannolikt fortfarande är behäftad med brister i sådan omfattning att en särredovisning av relationstyperna inte kan göras med tillräcklig kvalitet. Osäkerheten i statistiken medför att det blir mycket svårt att tolka utvecklingen för misshandelsbrott uppdelat på relationstyp. Till exempel skulle en eventuell framtida ökning av de anmälda misshandelsbrotten mot kvinna i parrelation (se Figur 10 ovan) kunna uttolkas som att det faktiskt har anmälts fler sådana brott, men en sådan ökning skulle också kunna bero på att kvaliteten i registreringen av brottstypen har förbättrats.

Brås bedömning är därför att sammanslagningen av relationstyperna i presentationen av statistiken 2019–2021 som föreslås ovan även borde gälla för fortsatta publiceringar i den officiella statistiken. Sammanslagningen av relationstyperna i presentationen av statistiken bör kvarstå fram till att en eventuell förbättring i resultaten har kunnat observerats, granskats och verifierats.

Som nämnts inledningsvis finns det ett mycket stort samhällsintresse av att följa den registrerade brottsligheten avseende mäns våld mot kvinnor. Dessa, men även andra uppgifter, som rör relationen mellan offer och förövare vid misshandel är således mycket efterfrågade både internationellt och nationellt. Uppgifterna om misshandel mot kvinna i närstående parrelation används till exempel för att följa upp de nationella jämställdhetspolitiska målen samt Sveriges arbete med Istanbul konventionen, det vill säga Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.

Att inte offentliggöra någon statistik alls över misshandel mot kvinna respektive man efter relationstyp skulle emellertid innebära ett väsentligt informationsbortfall för statistikens användare. Brås förslag är därför att även fortsättningsvis redovisa nationella uppgifter över antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinna respektive man indelat efter relationstyp i årsrapporten för den slutliga statistiken. Genom att begränsa redovisningen av statistiken till den årliga rapporten har Brå möjlighet att kommentera resultaten och ge användare adekvata stöd i tolkningen av nivåerna och utvecklingen. Därmed minskar också risken för spridning av felaktiga uppgifter och misstolkningar av resultaten.

Kvaliteten i registreringen av brottkod behöver öka

Brås ambition är att kunna redovisa officiell statistik över anmälda misshandelsbrott, uppdelat efter de olika relationstyperna, med tillräcklig

kvalitet. Förutsättningarna för Brå att löpande kvalitetssäkra de identifierade bristerna i grunddata i syfte att höja kvaliteten i statistiken över anmälda misshandelsbrott bedöms som redan nämnts vara små till följd av den stora omfattning uppgifter som behöver granskas. Att genomföra granskningsstudier av det slag som ligger till grund för den här promemorian bedöms vidare vara en alltför resurskrävande metod för en löpande statistikproduktion. Mot denna bakgrund är det Brå slutsats att den främsta möjligheten till att höja kvaliteten i den officiella statistiken finns i en bättre kodningskvalitet vid källan, det vill säga i registreringen av brottskod vid anmälan av misshandelsbrott.

Att registrera brottskod för misshandelsbrott är inte helt enkelt då det finns en stor mängd olika brottskoder (80 totalt varav 32 gäller misshandel mot personer 18 år eller äldre) att välja bland. Uppfattningen är att de som registrerar anmälda brott hos de utredande myndigheterna vanligtvis är angelägna om att välja rätt brottskod, men de skulle vara betjänta av ett bättre stöd vid registreringen. Behovet av kunskapshöjande åtgärder styrks delvis av granskningsresultatet som pekar på att felregistreringarna till stor del tycks handla om sammanblandning av begrepp som parrelation och familj, vilket i sin tur kan bero på bristande kunskap om hur de olika relationstyperna i brottskoderna är definierade. Polisen konstaterar också i årsredovisningen 2022 att det inte läggs någon större vikt vid brottskodningen i grundutbildningen av Durtvå.

Som förvaltare av brottskodssystemet ansvarar Brå, i samråd med de övriga myndigheter som ingår i förvaltningen, för att hålla brottskodssystemet aktuellt, korrekt och tillförlitligt. För att säkerställa kvalitet i statistiken tar Brå fram anvisningar och regler för registreringen av brottskoderna.¹² Brå följer även löpande upp kvaliteten i uppgifterna mer övergripande, samt genomför fördjupade granskningsinsatser vid behov. Brå samverkar också med myndigheterna för att öka kvaliteten i brottskodningen, och har i olika sammanhang tidigare lämnat flera förslag på hur registreringskvaliteten kan förbättras. Vad gäller stödet till användarna som trots allt tycks vara avgörande för kvaliteten i registreringen kan det utformas och genomföras på många olika sätt, exempelvis genom informationsinsatser, utvecklade riktlinjer med en nationell best practice för misshandelsbrotten, genom utökad grundutbildning, riktade utbildningsinsatser till funktioner med omfattande brottskodregistrering, exempelvis inom PKC (Polisens kontaktcenter), metodstöd i ärendehanteringssystemet Durtvå och support

¹² | *Klassificering av brott* finns anvisningar och regler för hur brott ska kodas av de myndigheter inom rättsväsendet som registrerar brott, <https://bra.se/statistik/brottkoder--klassificering-av-brott.html>

internt inom myndigheterna som löpande kan ge råd och stöd i registreringen.

Det är dock myndigheterna som ansvarar för tillämpningen av anvisningarna och registreringen av brottskoder, som ytterst kan bedöma vilka eventuella åtgärder och insatser som är lämpliga. Vid sådana insatser kan Brå givetvis bistå med stöd och råd på olika sätt. Det kan handla om allt från att bistå med vidareutveckling av valda delar i brottskodsanvisningarna som rör områden som upplevs vara särskilt svåra att registrera, till att medverka i olika informations - och utbildningsinstanser, med mera.

Bilaga 1. Konfidensintervall

Tabell 1:1–1:6. Antal anmälda i den officiella statistiken och i den skattade statistiken inklusive konfidensintervallens undre respektive övre gräns.

Tabell 1:1.

Mot kvinna, parrelation	2019	2020	2021
Officiell statistik, mot kvinna, i parrelation	8 819	13 616	13 583
Konfidensintervall, undre gräns	14 383	16 018	15 519
Skattad nivå, mot kvinna i parrelation	15 236	16 683	16 232
Konfidensintervall, övre gräns	16 090	17 348	16 945

Tabell 1:2.

Mot kvinna, släktskap/familj	2019	2020	2021
Officiell statistik, mot kvinna, släktskap/familj	6 150	3 547	3 336
Konfidensintervall, undre gräns	2 081	1 800	2 012
Skattad nivå, mot kvinna släktskap/familj	2 684	2 218	2 444
Konfidensintervall, övre gräns	3 287	2 635	2 875

Tabell 1:3

Mot kvinna, annan bekantskap	2019	2020	2021
Officiell statistik, mot kvinna, annan bekantskap	7 339	6 292	6 898
Konfidensintervall, undre gräns	3 653	3 925	4 451
Skattad nivå, mot kvinna annan bekantskap	4 387	4 554	5 141
Konfidensintervall, övre gräns	5 122	5 183	5 831

Tabell 1:4

Mot man, parrelation	2019	2020	2021
Officiell statistik, mot man, i parrelation	1 707	3 000	2 954
Konfidensintervall, undre gräns	2 503	3 326	3 363
Skattad nivå, mot man i parrelation	2 887	3 676	3 713
Konfidensintervall, övre gräns	3 270	4 027	4 063

Tabell 1:5

Mot man, släktskap/familj	2019	2020	2021
Officiell statistik, mot man, släktskap/familj	2 417	1 739	1 729
Konfidensintervall, undre gräns	1 400	1 536	1 540
Skattad nivå, mot man släktskap/familj	1 784	1 887	1 890
Konfidensintervall, övre gräns	2 168	2 238	2 241

Tabell 1:6

Mot man, annan bekantskap	2019	2020	2021
Officiell statistik, mot man, annan bekantskap	8 622	8 408	8 397
Konfidensintervall, undre gräns	7 612	7 134	7 028
Skattad nivå, mot man annan bekantskap	8 075	7 584	7 477
Konfidensintervall, övre gräns	8 538	8 033	7 926

Bilaga 2. Urval

För att kunna besvara studiens frågeställningar har de anmälda brotten delats in i sex stratum per år, ett för var och en av de tre olika relationstyperna samt för respektive kön. Ett stratifierat obundet slumpmässigt urval av brotten har gjorts, för vart och ett av de år som studien omfattar (2019, 2020 och 2021), och för respektive stratum. När urvalet fördelades användes information från kvalitetsgranskningen som Brå genomförde under 2020 för att anpassa urvalsstorlekarna för respektive stratum utifrån den förväntade variansen inom varje stratum. Det innebär bland annat att storleken på urvalet för respektive relationstyp har anpassats efter felkodningens i förväg skattade omfattning.

Samtliga urvalsstorlekar har beräknats med krav på 95 procentiga konfidensintervall i punktskattningarna. Urvalet omfattar 510 brott per år, totalt 1 530 brott. I nedanstående tabeller redogörs för urvalet har fördelats utifrån den förväntade variansen efter brottsoffrets kön och relationstyp. Fördelningen har gjorts på motsvarande sätt för respektive år.

Tabell 2:1. Totalt urval av brott fördelat efter brottsoffrets kön och relationstyp, totalt för 2019-2021.

Brottsoffrets kön	Brott som registrerats i parrelation	Brott som registrerats inom släkt eller familj	Brott som registrerats inom annan bekantskap	Totalt
Mot man	30	420	300	750
Mot kvinna	30	450	300	780
Totalt	60	870	600	1530

Bilaga 3. Bortfallsanalys

Det förekom inget externt bortfall av ärenden i insamlingen av kompletterande material för ärendena i urvalet. Däremot förekom det ett mindre internt bortfall. Det interna bortfallet uppstod i de fall när det trots det kompletterande underlaget inte har varit möjligt att göra en bedömning om vilken typ av relation brottsoffret och den misstänkta har haft.

Det interna bortfallet har i stort sett varit det samma för respektive år, och totalt förekom det inget bortfall för de brott som registrerats som parrelation. För brotten som registrerats som familj/släkt relation var bortfallet totalt 4 procent och för annan bekantskap 10 procent.

Tabell 3:1. Bortfall totalt samt per år, för respektive relationstyp, 2019–2021.

	Registrerad parrelation	Registrerad familj/släkt	Registrerad annan bekant
Totalt bortfall	0%	4%	10%
Urval 2019	20	290	200
Bedömda 2019	20	277	180
Bortfall 2019	0%	4%	10%
Urval 2020	20	290	200
Bedömda 2020	20	277	180
Bortfall 2020	0%	4%	10%
Urval 2021	20	290	200
Bedömda 2021	20	281	179
Bortfall 2021	0%	3%	11%

Vid en närmare granskning av de fall där en bedömning inte kunde göras framkommer det att det i dessa fall inte har hållits förhör eller att det har hållits mycket knapphändiga förhör med målsägaren eller den utpekad gärningspersonen. Vid bedömningen har det framförallt varit i förhören som det framkommit vilken typ av relation de inblandade har haft. Anledningen till att förhören varit knapphändiga eller inte har hållits är vanligtvis något av följande:

- anmälan har gjorts av allmänhet och både målsägande och den misstänkta har saknats när polis kommit till platsen
- målsägande har inte velat medverka

- förhör har inte varit möjliga eftersom de inblandade vid tillfället har varit kraftigt berusade och senare ångrat sig och inte velat delta i förhör
- händelsen har inte bedömts vara brottslig och har direktavskrivits.

Totalt sett kan bortfallet relativt sett i något större utsträckning härledas till storstadsregionerna, Stockholm, Väst och Syd och i något mindre del till region Öst samt till liten del i de tre övriga regionerna (Nord, Mitt och Bergslagen). Skillnaderna skulle kunna hänga ihop med att det i storstäderna kan vara vanligare med bråk utomhus som anmäls av allmänhet.

Bedömningen är att bortfallet är begränsat och inte har inverkat på skattningarna i någon betydande utsträckning. Därmed har det inte heller inverkat på studiens resultat.